

**Mārupes novada pašvaldības
BABĪTES SPORTA KOMPLEKSS**

Jūrmalas iela 17. Piņķi, Babītes pagasts, Mārupes novads, LV-2107
Tālrunis 67914670 babilnessports@marupe.lv www.marupe.lv

NOTEIKUMI

Mārupes novada Babītes pagastā

APSTIPRINU

Babītes sporta kompleksa vadītājs

G. Reika

2021. gada 16. augustā

**IEKŠĒJĀS KĀRTĪBAS UN DROŠĪBAS NOTEIKUMI
SPORTA INTEREŠU IZGLĪTĪBAS GRUPU AUDZĒKŅIEM**

*Izdoti pamatojoties uz Valsts bērnu tiesību aizsardzības likuma 68. panta otro daļu
Izglītības likuma 54., 55. pantiem,
24.11.2009. MK noteikumiem Nr. 1338 „Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo
drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”,
06.09.2016. MK noteikumiem Nr. 594 “Sportistu un bērnu ar paaugstinātu fizisko slodzi
veselības aprūpes un medicīniskās uzraudzības kārtība”*

1. Vispārīgie noteikumi

- 1.1. Babītes sporta kompleksa (turpmāk - BSK) iekšējās kārtības un drošības noteikumi nosaka BSK sporta interešu izglītības darba organizāciju:
 - 1.1.1. izglītības procesa organizāciju;
 - 1.1.2. audzēkņu uzņemšanas un atskaitīšanas kārtību;
 - 1.1.3. audzēkņu uzvedības noteikumus;
 - 1.1.4. kārtību un uzvedību sporta interešu izglītības grupas (turpmāk tekstā - SIIG) nodarbību, sacensību laikā;
 - 1.1.5. audzēkņu pienākumus un tiesības;
 - 1.1.6. audzēkņu drošību BSK un ārpus tā;
 - 1.1.7. atbildīgos un kārtību, kādā audzēkņi tiek iepazīstināti ar šiem noteikumiem;
 - 1.1.8. atbildību par kārtības noteikumu neievērošanu.
- 1.2. Noteikumu ievērošana visiem BSK audzēkņiem ir obligāta.

2. Izglītības procesa organizācija

- 2.1. Interešu izglītības grupu darbība notiek:
 - 2.1.1. pēc licencētām interešu izglītības programmām;
 - 2.1.2. saskaņā ar SIIG nodarbību grafiku un sacensību kalendāro plānu;
 - 2.1.3. SIIG nodarbības ilgums ir 60 minūtes (izņemot 5-6 gadīgo peldētāpmācību - 40 minūtes);
 - 2.1.4. SIIG nodarbību apmeklējuma uzskaiti veic mācību darba uzskaites žurnālos;
 - 2.1.5. kavējot SIIG nodarbības attaisnotu iemeslu dēļ, audzēknim vai vecākam (aizbildnim) ir pienākums par to informēt sporta treneri;

- 2.1.6. informācija par SIIG nodarbībām, sacensību grafikiem u.c. ir pieejama informācijas standos Babītes sporta kompleksā, Spuņciema sporta hallē, āra futbola laukumā, tiek nosūtīti uz iesniegumā norādīto vecāku e-pastu;
- 2.1.7. SIIG grupu mācību gada sākums 1.septembrī, peldētapmācībai septembra trešajā nedēļā;
- 2.1.8. SIIG nodarbību grafiki mācību gada laikā var tikt mainīti;
- 2.1.9. SIIG nodarbības, sacensības tiek organizētas arī brīvdienās;
- 2.1.10. SIIG nodarbību, sacensību grafikus apstiprina BSK vadītājs.
- 2.2. Jauno audzēkņu uzņemšanas kārtība sporta interešu izglītības grupās:
 - 2.2.1. Pieteikšanās notiek elektroniski. Pēc sludinājuma par jaunu audzēkņu uzņemšanu sporta interešu izglītības grupā publicēšanas interneta vietnē www.marupe.lv, vecāks (aizbildnis) vai audzēknis (no 18 gadu vecuma) uz sludinājumā norādīto e-pasta adresi nosūta pieteikumu audzēkņa uzņemšanai, norādot:
 - 1) audzēkņa vārdu, uzvārdu;
 - 2) izvēlēto sporta veidu;
 - 3) dzimšanas datus;
 - 4) deklarēto dzīvesvietu;
 - 5) izglītības iestādi, kurā mācās;
 - 6) vecāka kontaktinformāciju (tāl. Nr. un e-pasta adresi).
 - 2.2.2. Audzēkņu uzņemšana notiek šādā prioritārā secībā:
 - 1) Mārupes novadā deklarēts bērns un viens no vecākiem (pēdējos 3 mēnešus);
 - 2) bērns mācās kādā no Mārupes novada izglītības iestādēm;
 - 3) pārējie interesenti.
 - 2.2.3. Pēc pieteikuma saņemšanas un izskatīšanas, BSK administrācija, atbilstoši saņemto pieteikumu secībai, nosūta audzēkņu vecākiem/aizbildņiem/ noteiktas formas iesniegumu par audzēkņa uzņemšanu sporta interešu izglītības grupā.
 - 2.2.4. Iesniegums kopā ar ģimenes ārsta zīmi vai sporta ārsta izsniegtu medicīnisko izziņu par veselības stāvokli jāiesniedz Babītes sporta kompleksa vadītāja vietniecei interešu izglītības jautājumos.
 - 2.2.5. Jauno sporta interešu izglītības grupu komplektēšana notiek no 1.septembra līdz 1.oktobrim.
 - 2.2.6. Audzēkņi drīkst pieteikt ne vairāk kā 2 (divās) sporta interešu izglītības grupās.
 - 2.2.7. Audzēkņu skaits sporta interešu izglītības grupās ir ierobežots (atbilstoši sporta veida programmai).
 - 2.2.8. Gadījumos, ja grupās ir brīvas vietas (atbilstoši sporta interešu izglītības programmai), var tikt izsludināta papildus audzēkņu uzņemšana.
 - 2.2.9. Iesniegums katru mācību gadu ir jāatjauno.
 - 2.2.10. Audzēknim no 10 (desmit) gadu vecuma 1 (vienu) reizi gadā jāapmeklē Sporta medicīnas centrs.
- 2.3. Audzēknis tiek atskaitīts no sporta interešu izglītības grupas:
 - 2.3.1. pamatojoties uz vecāku vai audzēkņa (no 18 gadu vecuma) iesnieguma pamata;
 - 2.3.2. par rupjiem un vairākkārtējiem iekšējās kārtības un drošības noteikumu pārkāpumiem (pamatojoties uz punktiem 3.3.; 4.11.; 4.12.; 4.13.; 4.14.; pielikums Nr. 1; Nr. 2);
 - 2.3.3. bez attaisnojoša iemesla kavētas SIIG grupas nodarbības 1 mēnesi.

3. Audzēkņu uzvedības noteikumi

- 3.1. BSK interešu izglītības audzēkņiem ir jāuzņemas personīga atbildība par savu uzvedību un jāievēro SIIG nodarbību vai sacensību norises vietas iekšējās kārtības, uzvedības un drošības noteikumi un to prasības.
- 3.2. Sporta treneri un BSK darbinieki neenes atbildību, ja audzēknis pārkāpjot iekšējās kārtības un drošības noteikumus guvis traumas.

- 3.3. Jāievēro visas sabiedrībā pieņemtās pieklājības un uzvedības, morāles un ētikas normas. Audzēknim 3.1. punktā norādītajās teritorijās **aizliegts**:
- darīt ko tādu, kas varētu traucēt un aizskart otru personu, piem., lietot fizisku spēku pret citiem audzēkņiem, aizskart viņu pašcieņu, runāt necenzētiem vārdiem;
 - aiztikt, piesavināties un/vai bojāt citu audzēkņu mantas;
 - jebkādā veidā bojāt inventāru un telpas;
 - ar savu uzvedību traucēt citu audzēkņu, sporta treneru darbu, sporta pasākumu norisi;
 - fiziski un emocionāli iespaidot, psiholoģiski terorizēt citus audzēkņus;
 - sēdēt uz palodzēm un atvērt logus;
 - skriet pa foajē, kāpnēm, gaitenīem u.c. telpām;
 - piegružot (piem., ar saulespuķu sēkliņām, papīriem u.c.);
 - ienest dažādus priekšmetus, materiālus, kuri var apdraudēt paša audzēkņa vai citu klātesošo dzīvību un veselību;
 - smēķēt, lietot atkarību izraisošas, apreibinošas vielas un piedāvāt tās lietot citiem;
 - bez vajadzības aiztikt ugunsdzēsības trauksmes signālpogas;
 - apdraudēt savu un citu veselību un drošību.

4. Apmeklējot SIIG nodarbības, sacensības

- 4.1. Bērns/jaunietis drīkst apmeklēt SIIG nodarbības 1 (vienu) nedēļu, pirms izlemj vai konkrētā interešu izglītības programma atbilst viņa spējām un interesēm.
- 4.2. Turpmāk SIIG nodarbībās drīkst piedalīties tikai tie audzēkņi, kuri ir uzņemti BSK interešu izglītības grupā. Pretējā gadījumā sporta trenerim ir tiesības audzēkņi SIIG nodarbībās neielaiest.
- 4.3. Vecāku pienākums ir nodrošināt audzēkņu līdz 9 gadu vecumam atvešanu uz SIIG nodarbību un laicīgu ierašanos pakal pēc nodarbības.
- 4.4. Audzēknim uz SIIG nodarbību jāierodas savlaicīgi - 15 minūtes pirms sākuma; uz sacensībām - sporta trenera norādītajā laikā.
- 4.5. Ierodoties uz SIIG nodarbībām ātrāk - netraucēt citu SIIG nodarbību vai sacensību norisi.
- 4.6. Virsdrēbes un āra apavus atstāj ģērbtuvē. Audzēkņiem pēc SIIG nodarbības ģērbtuve jāatstāj kārtīga.
- 4.7. Par ģērbtuvē esošajām personīgajām mantām BSK darbinieki neatbild.
- 4.8. Uz SIIG nodarbībām jāierodas sporta apģērbā un sporta apavos, kas ir atbilstoši sezonai un SIIG specifikai. Tam jābūt tīram un kārtīgam.
- 4.9. Audzēknis ar atbildību seko līdz SIIG nodarbību procesam, savu iespēju robežās maksimāli apgūst programmas saturu, ir precīzs, izpilda un ievēro sporta trenera prasības vai instrukcijas.
- 4.10. Saudzīgi jāizturas pret sporta bāžu telpām (sporta zāle, stadions, baseins), aprīkojumu un inventāru. SIIG nodarbību, sacensību vieta jāatstāj kārtībā, inventārs jānoliek tam paredzētajā vietā.
- 4.11. Audzēkņu drošībai - SIIG nodarbību, sacensību laikā nenēsāt gredzenus, ķēdītes, auskarus, saspauces, rokassprādzes, pulksteni utt. Nelietot sporta apģērbu ar metāla uzšuvumiem, piespraustām nozīmītēm. Sporta treneris ir tiesīgs nepielaiest pie SIIG nodarbības, ja iepriekš minētie aksesuāri netiek noņemti. Matu sakārtojumam jābūt tādām, lai netraucētu sev un citiem.
- 4.12. SIIG nodarbību un sacensību laikā neēst un nekošļāt košļājamo gumiju.
- 4.13. Audzēknis bez sporta trenera klātbūtnes **nedrīkst** atrasties sporta zālē, stadionā, baseinā.
- 4.14. Audzēknis bez trenera atļaujas **nedrīkst**:
- patvaļīgi pamest nodarbību / sacensību vietu;
 - izmantot inventāru (trenažierus, vingrošanas rīkus, bumbas, virves, paklājus u.c.);
 - karāties un rāpties futbola vārtos, tīklā, kas savieno vai pārdala sporta zāles teritoriju;
- 4.15. Audzēknis informē sporta treneri:
- ja radušās veselības problēmas vai pasliktinājusies pašsajūta SIIG nodarbību, sacensību laikā;

- par apstākļiem, kas liedz piedalīties SIIG nodarbībās, sacensībās - iesniedz ģimenes ārsta vai vecāku uzrakstītu zīmi;
 - par veselības stāvokli, kad audzēknis atgriezies pēc slimības, traumas vai, ja viņam piemērojamas īpašas prasības (ārsta noteiktas).
- 4.16. Piedaloties sacensībās, jāievēro godīgas cīņas principi, ar cieņu jāizturas pret citiem sacensību dalībniekiem.
- 4.17. Audzēkņi SIIG nodarbību laikā un sacensībās var tikt filmēti un/vai fotografēti:
- lai mācību gada ietvaros vērtētu SIIG procesa kvalitāti;
 - fotogrāfijas un/vai video materiāli var tikt publicēti pašvaldības mājaslapā www.marupe.lv, informatīvajā izdevumā "Mārupes ziņas", pašvaldības sociālajā tīklā ([facebook.com](https://www.facebook.com)), iestādes telpās un/vai informācijas stendos ar mērķi popularizēt attiecīgo sporta veidu, atspoguļot notikumus, audzēkņu rezultātus un panākumus, popularizēt aktīvu un veselīgu dzīves veidu.¹
- 4.18. BSK neenes atbildību par to, ka trešās personas fotografē vai filmē audzēkņus SIIG nodarbību vai sacensību laikā, tādējādi negarantējot personas datu nodošanu (fotogrāfijas vai video materiālu) trešajām personām.

5. Audzēkņu pienākumi

- 5.1. Jāievēro "Iekšējās kārtības un drošības noteikumi interešu izglītības grupu audzēkņiem".
- 5.2. Regulāri jāapmeklē izvēlētās interešu izglītības SIIG nodarbības.
- 5.3. Ar centību un atbildības sajūtu jāpilda sporta trenera uzdotie vingrojumi, uzdevumi.
- 5.4. Stingri jāievēro disciplīna.
- 5.5. Saudzīgi jāizturas pret telpām, inventāru, kā arī jāievēro taupības režīms (elektroenerģija, ūdens, u.tml.).
- 5.6. Jārūpējas par savu veselību un drošību.
- 5.7. Jāpārstāv BSK sporta pasākumos atbilstoši savām spējām un interesēm.
- 5.8. Jāuzvedas saskaņā ar sabiedrībā pieņemtām morāles un ētikas normām.
- 5.9. Savlaicīgi jābrīdina sporta treneri par SIIG nodarbību kavējumiem vai izstāšanos no interešu izglītības grupas.
- 5.10. Strīdīgos jautājumus jāapspriež koleģiāli un korekti, vajadzību gadījumā, griežoties pie sporta trenera vai BSK administrācijas.

6. Audzēkņu tiesības

- 6.1. Izvēlēties piedāvāto sporta interešu izglītības grupu un apgūt tās programmu.
- 6.2. Izmantot SIIG nodarbībām un sacensībām paredzētās sporta bāzes un inventāru.

¹ **Pārzinis:** Mārupes novada pašvaldība. Adrese: Daugavas iela 29, Mārupe, Mārupes novads, LV-2167, reģistrācijas Nr. 90000012827 Tālr. +371 67934695 epasts: marupe@marupe.lv

Datu aizsardzības speciālists: Ivars Vovers, tālr. +371 28346515, epasts: ivars.vovers@marupe.lv

Personas datu apstrādes juridiskais pamatojums: Vispārīgās datu aizsardzības regulas 6.panta 1.punkta a) apakšpunkts.

Personas datu papildus ieguves avoti: Nav.

Personas datu kategorijas: Uzņemtās fotogrāfijas un video materiāli.

Personas datu glabāšanas ilgums: 2 gadi.

Fotogrāfijas iesniedzēja personas datu (vārds, uzvārds, vecums, tālruna numurs, e-pasta adrese) saņēmēji: Datu subjekts par sevi; Pārziņa pilnvaroti darbinieki; Valsts kontrolējošās institūcijas (ja tām ir atbilstošs pilnvarojums). Personas dati netiek nosūtīti uz trešajām valstīm vai starptautiskām organizācijām.

Datu subjekta tiesības: Datu subjekta tiesības nosaka un regulē Vispārīgā datu aizsardzības regula, t.sk., bet ne tikai, pieprasīt pārzinim piekļuvi saviem personas datiem un to labošanu vai dzēšanu, vai apstrādes ierobežošanu attiecībā uz sevi, vai tiesības iebilst pret apstrādi, kā arī tiesības uz datu pārnesamību; atsaukt piekrišanu, neietekmējot tādas apstrādes likumīgumu, kuras pamatā ir pirms atsaukuma sniegta piekrišana; Tiesības kontaktēties ar Datu aizsardzības speciālistu un iesniegt sūdzību, t.sk. uzraudzības iestādei - Datu valsts inspekcijai.

Lēmumu pieņemšana: Personas datu apstrādē netiek automatizēta lēmumu pieņemšana, tostarp profilēšana.

Papildus atruna: Darām Jums zināmu, ka mēs nenodrošinām pret trešo personu fotogrāfiju iespējamu tālāku pārpublicēšanu. Ja gadījumā šāda prettiesiska rīcība ir notikusi bez Jūsu piekrišanas, lūdzam vērsties ar sūdzību Datu valsts inspekcijā.

- 6.3. Izteikt un aizstāvēt savas domas un uzskatus, kas neaizskar cilvēka un valsts cieņu un godu.
- 6.4. Prasīt cienīgu, korektu izturēšanos pret sevi.
- 6.5. Saņemt informāciju par visiem ar interešu izglītību saistītiem jautājumiem.
- 6.6. Vienlaicīgi apmeklēt ne vairāk kā vairākas BSK interešu izglītības grupas.
- 6.7. Saņemt mutisku vai rakstisku savu sasniegumu novērtējumu no sporta trenera.
- 6.8. Ziņot BSK vadītājam vai BSK vadītāja vietniekam interešu izglītībā par nepieņemamu sporta trenera, audzēkņa vai citas personas rīcību.

7. Audzēkņu drošība

- 7.1. Evakuācijas plāni izvietoti katrā ēkas stāvā redzamā vietā.
- 7.2. Operatīvo dienestu tālruņi atrodas uz informācijas stendiem.
- 7.3. Jebkurā ārkārtas vai ekstremālā situācijā (piem., ja izcēlies ugunsgrēks, plūdi, vardarbības situācija u.c.) precīzi jāievēro visi drošības noteikumi, jāvadās pēc iestādes evakuācijas plāniem, jācenšas organizēti izklūt no bīstamās telpas vai situācijas - attiecīgās SIIG grupas sporta treneris vai BSK administrācija rīkojas, parūpējoties vispirms par audzēkņu nokļūšanu drošībā. Audzēkņiem bez ierunām jāpakļaujas atbildīgo personu rīkojumiem/norādījumiem.
- 7.4. Ja audzēknis SIIG nodarbību vai sacensību laikā cietis no fiziskas vai emocionālas vardarbības, nekavējoties jāinformē sporta treneris vai BSK darbinieks, vajadzības gadījumā jālūdz palīdzība vai jāinformē atbilstoši dienesti.

8. Atbildīgie un kārtība, kādā audzēkņi tiek iepazīstināti ar iekšējās kārtības un drošības noteikumiem

- 8.1. Sporta treneris iepazīstina audzēkņus ar "Iekšējās kārtības un drošības noteikumiem" uzsākot SIIG grupu nodarbības un atkārtoti - 2. semestra sākumā, par ko audzēkņi parakstās mācību darba uzskaites žurnālos.
- 8.2. Pārrunas par iekšējās kārtības un drošības noteikumiem sporta treneris mācību gada laikā veic pēc vajadzības.

9. Atbildība par iekšējās kārtības un drošības noteikumu neievērošanu

- 9.1. Iekšējās kārtības un drošības noteikumu neievērošanas gadījumā attiecīgās sporta interešu izglītības grupas sporta treneris vai BSK administrācijas darbinieks ir tiesīgs audzēknim:
 - izteikt mutisku aizrādījumu;
 - liegt piedalīties SIIG nodarbībā;
 - prasīt rakstisku paskaidrojumu;
 - informēt vecākus (aizbildni);
 - uzaicināt audzēkni kopā ar vecākiem (aizbildni) uz pārrunām.
- 9.2. Ja audzēknis lieto vai ir lietojis alkoholu un, ja ir aizdomas par narkotisko vielu lietošanu, iestādes administrācija ziņo policijai un vecākiem, nepieciešamības gadījumā izsauc ātro medicīnisko palīdzību.
- 9.3. Ja audzēknis pielieto vardarbību vai veic krimināli sodāmu pārkāpumu, administrācija ziņo policijai un vecākiem.
- 9.4. Ja pārkāpumu rezultātā ir radīts materiāls zaudējums BSK, tiek sastādīts akts, kurā konstatē zaudējuma/kaitējuma apmēru, kas vainīgajam vai tā vecākiem (aizbildņiem) jāatlīdzina.
- 9.5. BSK vadītājs audzēkni atskaita no interešu izglītības grupas pamatojoties uz 2.3.2. punktu.

NOTEIKUMI AUTOBUSĀ

1. Autobusā
 - 1.1. obligāti ievērot autobusa šofera, sporta trenera, grupas pavadošās personas norādījumus, aizrādījumus;
 - 1.2. drīkst iekāpt pēc sporta trenera vai pavadošās personas atļaujas;
 - 1.3. gan iekāpt, gan izkāpt no tā mierīgi (bez grūstīšanās);
 - 1.4. ja ir drošības jostas, obligāti jāpiesprādzējas;
 - 1.5. jāuzvedas tā, lai ar savu rīcību/darbību netraucētu pārējiem braucējiem;
 - 1.6. katrs audzēknis ir atbildīgs par kārtību gan uz sēdekļa, gan zem tā - ja ēdot ir nokritis papīrs, tukša pudele u.c. lietas - audzēknim tās jāsavāc;
 - 1.7. pirms izkāpšanas jāpārlicinās vai visas mantas (piem., soma, maisiņš, telefons u.c.) ir paņemtas - audzēknis ir atbildīgs par savām personīgajām mantām.
 - 1.8. vajadzības gadījumā jautā/lūdz palīdzību sporta trenerim vai pavadošajai personai.
2. Aizliegts:
 - 2.1. bojāt autobusa aprīkojumu;
 - 2.2. mētāt/spēlēt ar bumbu;
 - 2.3. braucot staigāt pa autobusu.
3. Atbildība par autobusa noteikumu neievērošanu:
 - 3.1. var tikt izteikts mutisks aizrādījums;
 - 3.2. audzēknim jāraksta paskaidrojums par uzvedību autobusā un par to tiek informēti arī vecāki;
 - 3.3. pēc vairākkārtējiem noteikumu pārkāpumiem autobusā, audzēknim var liegt:
 - dalību sacensībās, kas norisinās ārpus Latvijas robežām;
 - iespēju izmantot autobusa pakalpojumus nokļūšanai uz SIIG nodarbībām vai sacensībām. Turpmāk par audzēkņa nokļūšanu uz/no SIIG nodarbībām un sacensībām nodrošina audzēkņa vecāki.

CEĻU SATIKSMES NOTEIKUMI

1. Pārvietošanās pa ceļu:

- 1.1. gājējiem (turpmāk - audzēkņi) jāpārvietojas pa ietvi, gājēju ceļu, bet, ja to nav - pa nomali. Ja pārvietojas pa nomali (ceļa malu) vienatnē, tas jā dara pa brauktuves KREISO PUSI pretēji transportlīdzekļu braukšanas virzienam;
- 1.2. diennakts tumšajā laikā, ja ceļš nav pietiekami un vienmērīgi apgaismots, audzēkņiem, kas pārvietojas pa brauktuvi vai nomali, jābūt tērptiem atstarojošā vestē vai apģērbā ar labi redzamiem gaismu atstarojoša materiāla elementiem;
- 1.3. sporta treneris pavada grupu kolonnā ne vairāk par diviem audzēkņiem rindā pa ietvi, gājēju ceļu, bet, ja to nav - pa nomali. Ejot pa nomali, bērnu grupa drīkst virzīties tikai pa brauktuves LABO PUSI transportlīdzekļu braukšanas virzienā. Audzēkņu grupas pavadošajam sporta trenerim ir atstarojoša veste.

2. Ceļu jāšķērso:

- 2.1. pa gājēju pāreju pie zaļā luksofora signāla;
- 2.2. pa gājēju pāreju, kur satiksme netiek regulēta - pirms to šķērso, pārliecināties vai netuvojas transportlīdzeklī;
- 2.3. ceļu atļauts šķērsot taisnā leņķī attiecībā pret brauktuves malu vietās, kur ceļš labi pārredzams uz abām pusēm.
- 2.4. Ejot, audzēkņi nedrīkst ar savu uzvedību (grūstīties, blēņoties utt.) apdraudēt ne sevi, ne citus.
- 2.5. Uz ceļa un tā tuvumā aizliegts spēlēt spēles vai nodarboties ar citām aktivitātēm.